

más mellé állított embereken, s társadalmi jelenségeken szétárad.

Szerencsés téma gyarló kivitelben *Henri Bordeaux* regénye: Testnek feltámadása (Pallas). Egy ifjú katona elesik az elzászi harcokban. Jelentkezik menyasszonya, ki nemcsak vőlegényét veszette el, hanem leendő gyermeke apját. A leánynak egyetlen megértője az özvegy, az elesett hős anyja, de ellenük van az egész filiszter környezet, mely bizonyára tiltakozni fog a test feltámadása ellen. Az özvegy magához veszi a leányt s hűtlenné vált eselédiei, emberei előtt büszkén tartja fel az új embert, fia folytatását.

A hálás téma formátlan viasszá lágyul *Henri Bordeaux* kezében. Lassú, szintelen fejezeteken keresztül halunk egy titokról, melyet már az első lapokon sejtünk s kelleténél hamarabb megtudunk. Am az író ezt nem veszi tudomásul s tovább titkolódik. Mindaz, ami ennek az ismert titoknak kézzelfogható felfedését késlelteti, vértelen epizódok sora. A lokálpatriotizmus bizonytalan alakjai untatnak; az elzászi nép háborús tüze nem hevít át; a harci események rajza legtöbbször száraz frontjelentéssé apad. Az alakok is csak beszélnek, minden jellemzőbb szenvedély nélkül; drámai feszültség, csúcspont sehol. A titokra épített s hamarosan ízetlenné vált esemény epikus szélességgel halad előre, mindennapi apróságok közt, melyek néha túlságosan túlnőnek a mese szűk keretén. Kiemelkedő személy egy sincsen, pedig hivatott író kezében a két nőből minden, a konvención esett sérelem mellett hatalmas regényalak válhatott volna.

Vajthó László.

Szász Károly: Emlékezés a vörös uralomra. Minden emlékiratszerű mű, éppen mert egyéni élményeket ad elő, természetszerűleg egocentrikus jellegű s így ritkán ment az elfoglaltság vagy fontoskodás hibáitól, mi miatt közlései az olvasó részéről tompításra szorulnak. Szász Károly könyvével szemben ily eljárásra semmi szükség. Huszonhárom fejezete mind a szerzőnek a proletárdiktatúra alatti keserves tapasztalatairól szól, de olyan tárgyilagos-ságallal, aminővel egy érdemes közéleti mult után csak kiválóan egyen-

súlyozott lélek képes visszaemlékezni a rajta esett sérelemre.

Szász Károlyt kétszer fogták el a vörös uralom hatalmasai s bár testi épségében nem okoztak kárt, bánásmódjuk fokozottabb mértékben is érthetővé tenné azt az erkölcsi főlháborodást, mellyel az „emlékezés” ezt a népboldogító korszakot megbélyegzi. Hogy a derűsnek nem mondható tárgy előadásbeli komorsága közben, helyenként szinte a humorig enyhül, az már az egészséges lélekben gyökerező iráskészséget dicséri. A könyv, a szerzőn kívül, közéletünknek egész sereg kiválóságáról mond el igen érdekes epizódokat; ez egyfelől forrásértékét növeli, másfelől valószínűvé teszi, hogy széles körben nagy érdeklődéssel fogják olvasni.

V. M.

Angyal Dávid: Tanulmányok. („Kultúra és Tudomány.”) E kis kötet az írónak a *Budapesti Szemlében* és *Magyar Figyelőben* megjelent tanulmányait tartalmazza s így az író nevének kívül a dolgozatok megjelenési helye is mintegy ajánlja őket s biztosítja komolyságukat és tudományos színvonalukat. Négy tanulmányt gyűjtött össze Angyal Dávid s ezek cím szerint a következők: Shakespeare kisebb költeményei, Deák Ferenc emléke és a katonai kérdés, Gróf Széchenyi István történeti eszméi, Gróf Teleki László öngyilkossága. Látnivaló, hogy már a dolgozatok címén is rajt van a ma már oly gyakran visszasóvárgott mult patinája. De van ebből valami az író stílusán is, mely gyökeres magyarsága és rendkívüli szabatosága mellett is egy-egy szóval, vagy fordulattal kedvesen árulja el néha a dolgozatok életkorát, azt, hogy pl. az egyik tanulmány csaknem félszázaddal ezelőtt született s nyelvünk ez idő alatt ha nem is fejlődött: megmozdult s e mozdulattal nem egy oly szólás is lehullott róla, melyet örömmel szemlélnénk rajta ma is s mely íme Angyal Dávid nyelvén még mint friss gyümölcs pompázik. Ez egyik-másik fordulatában kissé régies nyelv kitünően símul a tanulmányok tárgyához, korhű és jól szabott ruha rajta, sujtas és zsinór nélkül, mintha csak arra törekednék, hogy minél egyszerűbb és mégis minél plasztikusabb legyen. Angyal Dávid írásait